

i V průběhu 60. let rostla nespokojenost československých vysokoškolských studentů s celkovou politickou situací. Jedním z možných projevů nesouhlasu se stávajícím režimem byly tzv. **majálesy**, tedy květnové studentské slavnosti, na kterých se mohli studenti recesistickým způsobem vyjadřovat k politické situaci v zemi. V roce 1965 se králem majálesu stal dokonce americký beatnický básník, autor sbírky Kvílení. K nespokojenosti studentů přispívaly i problémy, které se týkaly nevyhovujících studijních podmínek. Strahovské koleje byly postaveny v 1. polovině 60. let a neměly sloužit pouze jako ubytovna pro studenty, ale i pro cvičence v době konání tzv. **spartakiád**. Jednalo se o masová tělovýchovná vystoupení pořádaná každých pět let, která sloužila komunistickému režimu k propagandistickým účelům. V době jejich konání bydlelo ve Strahovských kolejích až 80 000 cvičenců. Už od dokončení jejich výstavby se zde objevovala řada závad. Často nefungovalo vytápění a docházelo k přerušování dodávek el. proudu. Na podzim roku 1967 zde panovala téměř havarijní situace. 31.10.1967 vyvolal opětovný výpadek proudu spontánní demonstraci místních studentů. Asi 1500 z nich se vydalo v průvodu Nerudovou ulicí k Malostranskému náměstí. Skandovali hesla jako „**Chceme světlo!**“ a „**Chceme studovat!**“. Na Malostranském náměstí byli

studenti zastaveni policií a postupně zatlačeni zpět ke kolejím, kde došlo k dalším šarvátkám. Policisté bili studenty obušky a použili proti nim i slzný plyn. Několik studentů bylo zmláceno do bezvědomí. Brutální policejní zákrok vzbudil řadu nesouhlasných reakcí, které doprovázely i požadavky demokratizace společnosti. Hlavní prozaické heslo demonstrace „Chceme světlo!“ se stalo symbolickou předzvěstí nástupu Pražského jara. S nástupem normalizace se komunistický režim snažil zamezit veškerým svobodným projevům a aktivitám zejména vysokoškolských studentů. Také tradiční volnomyšlenkářské majálesy byly od této doby pořádány Socialistickým svazem mládeže a staly se z nich klasické režimní akce.

„Když mě vytáhli, dostal jsem asi třetí ránu do hlavy, po které jsem se svezl k zemi a omdlel. Podvědomě jsem slyšel a cítil, jak mě kopou a nadávají mi. Potom mě některý začal zvedat. Když jsem viděl, že se snaží, pomohl jsem mu v tom, že jsem se ještě sám zvedl. Dostal jsem pár ran a odvedli mě pryč. Tajný, který mě odváděl, to komentoval nejdříve sprostými výroky, jako „co si to dovolujeme, svině studentský“. Potom začal hlavně o tom, že tímto jsem skončil se školou, že půjdu do dolu, že půjdu k lopatě a podobně.“ Z výpovědi jednoho z účastníků demonstrace.



Celostátní spartakiáda 1955



Strahovský stadion Majáles 1965

? Otázky, úkoly, tipy

1 Rozejděte se v malých skupinkách po areálu a zkuste o něm zjistit co nejvíce informací. Rozhlížejte se, ptejte se místních studentů nebo lidí, kteří zde pracují. Ptejte se na minulost i na současnost strahovských kolejí, ptejte se na cokoli, co vás zajímá. Například: Co všechno se v areálu nachází? Kdy byl areál postaven? Jaká je jeho kapacita? Jak to vypadá uvnitř

kolejí? Víte, co se zde stalo v roce 1967? Víte k čemu sloužil vedle stojící stadión? Děje se v areálu něco pozoruhodného?

2 Víte něco o studentských demonstracích, které probíhaly v 60. letech v jiných evropských zemích? Čím byly motivovány? Naleznete mezi nimi nějakou paralelu k demonstraci na Strahově?

3 Znáte jméno krále majálesu z roku 1965? Jak bylo možné, že se americký básník mohl stát králem majálesu v komunistickém Československu? Přečtěte si jeho báseň Král majálesu (King of May), kterou napsal po svém vyhoštění z Československa. V anglické verzi ji naleznete na internetu.

Wohnheime Strahov

i Im Lauf der 60er Jahre wuchs die Unzufriedenheit der tschechoslowakischen Hochschulstudenten mit den politischen Verhältnissen. Eine der Möglichkeiten, die Unzufriedenheit mit dem Regime auszudrücken, waren die sog. **Majales**, also studentische Maifeiern, bei denen sich die Studenten auf kreative Weise zur politischen Situation im Land äußern konnten. Im Jahr 1965 wurde sogar ein amerikanischer Dichter der Beat Generation, der Autor der Anthologie *Howl*, zum Maikönig gekürt. Bei den Studenten hing die Unzufriedenheit zusätzlich mit den unzureichenden Studienbedingungen zusammen. Die Wohnheime in Strahov wurden in der ersten Hälfte der 60er Jahre gebaut und sollten nicht nur Studenten als Unterkünfte dienen, sondern auch den Turnern während der sog. Spartakiaden. Dabei handelte es sich um sportliche Massenveranstaltungen, die alle fünf Jahre stattfanden und dem kommunistischen Regime zu Propagandazwecken dienten. Während der **Spartakiaden** wohnten bis zu 80 000 Turner in den Wohnheimen in Strahov. Bereits mit Ende der Bauarbeiten traten hier eine ganze Reihe von Mängeln auf. Oft funktionierte die Heizung nicht und es kam immer wieder zu Stromausfällen. Im Herbst 1967 war die Situation beinahe katastrophal. Am 31. 10. 1967 kam es nach einem erneuten Stromausfall zu einer spontanen Demonstration der hier wohnenden Studenten. Ca. 1500 Studenten zogen die Nerudova-Straße in Richtung Kleinseitener Ring (Malostranské náměstí) hinunter. Sie riefen Parolen wie „Wir wollen Licht!“ und „Wir wollen studieren!“. Auf dem Kleinseitener Ring wurden die Studenten von der Polizei gestoppt und zu

den Wohnheimen zurückgedrängt, wo es zu weiteren gewalttätigen Auseinandersetzungen kam. Die Polizisten prügeln Studenten mit Knüppeln und setzten Tränengas ein. Einige Studenten wurden zur Bewusstlosigkeit geschlagen. Der brutale Polizeieinsatz rief einige Protestreaktionen hervor, die mit Forderungen nach einer Demokratisierung der Gesellschaft einher gingen. Das einfache Motto der Demonstration „**Wir wollen Licht!**“ wurde zu einem symbolischen Vorboten des anbrechenden Prager Frühlings. Mit Beginn der Normalisierung versuchte das kommunistische Regime alle freien Aktivitäten und Äußerungen von Studenten zu verhindern. Auch die traditionell freidenkerischen Majales wurden dann vom Sozialistischen Jugendverband veranstaltet und wurden zu einer klassischen Regime-Veranstaltung.

„Als sie mich herauszogen, bekam ich den dritten Schlag auf den Kopf. Danach sank ich zu Boden und wurde bewusstlos. Unterbewusst habe ich gehört und gespürt, wie sie mich treten und beschimpfen. Dann wollte mich einer aufrichten. Als ich sah, dass er sich anstrengt, half ich ihm, indem ich selbst aufstand. Ich bekam ein paar Schläge und wurde abgeführt. Der Geheimdienstler, der mich abführte, kommentierte das mit Kraftausdrücken, wie „Was erlaubt ihr Euch, Studentenschweine“. Dann sprach er vor allem davon, dass dies das Ende meines Studiums ist, dass ich ins Bergwerk komme, dass ich mit der Schaufel schuften werde und Ähnliches.“ Aus den Aussagen eines Demonstrationsteilnehmers.



Tschechoslowakische Spartakiade 1955



Stadion Strahov

? Fragen, Aufgaben, Tipps

- 1** Geht in Kleingruppen über das Gelände und versucht soviel wie möglich über es herauszufinden. Schaut Euch um, fragt die Studenten oder die Leute, die hier arbeiten. Fragt nach der Vergangenheit und der Gegenwart der Wohnheime Strahov, fragt nach allem, was Euch interessiert. Z.B.: Was befindet sich alles auf dem Gelände? Wann wurden die Gebäude errichtet? Wie viele Leute haben Platz? Wie sieht das Wohnheim von innen aus? Wissen Sie was hier im Jahr 1967 passiert ist? Wissen Sie wozu das Stadion nebenan diente? Geschieht heute auf dem Gelände etwas besonderes?
- 2** Wisst Ihr etwas über Studentendemonstrationen, die in den 60er Jahren in anderen europäischen Ländern stattfanden? Was war ihr Anlass? Findet Ihr irgendeine Parallele zu den Demonstrationen in Strahov?
- 3** Kennt Ihr den Namen des Maikönigs aus dem Jahr 1965? Wie konnte es sein, dass ein amerikanischer Dichter Maikönig in der kommunistischen Tschechoslowakei wurde? Lest sein Gedicht *Král majáles* (King of May), das er nach seiner Abschiebung aus der Tschechoslowakei schrieb. Die englische Version findet Ihr im Internet.